

ובאן הבן שואל. יש לנו המון שאלות. התשובה היא לקיים את מצוות ליל הסדר למהדרין מן המהדרין. לספר באריכות ובטוב טעם ניסי מצרים. להסביר בצורה עמוקה ואיכותית את עניין הקרבה קרבן פסח ואכילתה, אפיית ואכילת מצות ואכיל מרור. להודות ולהלל ולשבח לבורא יתברך בדברי הלל ונרצה. אם אנחנו נעשה זאת כמו שהשי"ת ציוונו, הקב"ה יקיים בנו כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. יש לנו המון על מנה להודות מניסים גלויים שראינו במחצית השנה שעברנו למרות הכאב הנורא והאובדן. ראינו יד ההשגחה העליונה בכל צעד ושעל. רק עיוור לא ראה וחרש לא שמע. המכוון לעוורים שלא רוצים לראות וחרשים שלא רוצים לשמוע. מי שטיפה פתח את הלב ראה ושמע. ועל כל זה עלינו להודות לו יתברך שמו. וכן, גל לכוון כאשר אנחנו פותחים את הדלת לאליהו הנביא זכור לטוב, לכוון בשפוך חמתך על כל הגויים אשר לא ידעוך. היום גלוי וידוע עד כמה כל עשיו שונא ליעקב. מיד לאחר מכן נשיר ונזמר לא לנו ה', כי אם לשמך, אזי יקדש שמו ברבים לעינינו ונזכה לכל הפחות בשביעי של פסח להקריב את החגיגה בבניין שלם בהר מרום הרים.

הא לחמא עניא. לחם, רומז לתורה (לכו לחמו בלחמי). עני"ה זה הרמת קול (וענית ואמרת). חז"ל אמרו שכדי לזכור את הנלמד יש ללמוד בהרמת הקול. הרי לחם זה שלמדנו בהרמת הקול (מזכיר את אמירת פרשת הביכורים אשר מתלבנת בעומק בלילה זה, הנעשה גם בהרמת קול), היא מסורת בידינו מאבותינו. התורה נלמדת בכל מקום, ראשיתה עוד בארץ מצרים, מצוות פסח, קדוש החודש ועוד. כל דכפין, בדור הזה, דור עקבתא דמשיחא, אשר דברי הנביא עמוס מתגשמים, "לא רעב ללחם", לא רעבים ללחם הגשמי, כי ב"ה יש שפע רב וכל טוב, אבל רעבים ללחמה של תורה. לתורה המחיה את נפש האדם. לתורה הנמסר בשמחה וטוב לבב. כאן יש רעב. ממילא, כל דכפין ייתי ויכול. אם הוא מעצמו עושה את ערותא דלתתא שבא לשמוע ללמוד ולקבל תשוקה בוערת, ממילא הקב"ה יעניק לו תורה במתנה. כל דצריך ייתי ויפסח. מי שממש מרגיש נצרך, שזה צורך חייו, יוכל ללמוד עד שיוכל לדלג מעניין לעניין. ממילא נזכה לשנה הבאה בארעא דישראל בני חורין, כי אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה.

והגדת לבנד וגו', כריך לדעת למה לא אמר ואמרת, כי תיבת הגדה מלינו לרז"ל שאמרו פיתכוין זה דברים קשים כגידים, עוד קשה אומרו ביום ההוא, ובסמוך גמר אומר בעבור זה ודקשו ז"ל בשעה שמלה ומרור וגו', והוא בלילה ולא ביום, ואם כן לא היה לו לומר אלא והגדת לבנד לאמר בעבור זה ואני יודע זמן ההגדה שהוא בלילה, עוד כריך לדעת אומרו לאמר, והלא כבר אמר והגדת: ונראה כי כיון על דרך אומרים ז"ל מתחיל בגנות ומסיים בשבח, יאמר גנות אבותיהם של האבות, כי לא היה דבר משובה, והוא אומרו והגדת דברים קשים שלב האדם

נעקש מהם, ואחרי כן מסיים בשבח והוא אומר לחמר, אמירות מסובחות משמחים את הלב ומסעדים אותו, ואמר ביום ההוא, הודיע במתק לשון לדיק כי הלילה ההוא יום יקרא לא לילה, והוא אומר ולילה כיום יאיר, ולא חש שתטעה לומר יום ממך, ממה שגמר אומר בעבור זה שהוא בשעת מלה וכו' כאומרם ז"ל, ואולי כי סמך ביום ההוא עם והגדה, כי גם נס זה בכלל מלות ההגדה: עוד יראה באומר לחמר, להיות שאמר והגדה לבנד, תינח אם יש לו בן, אם אין לו בן יהיה פטור, תלמוד לומר לחמר, שעל כל פנים לריד להגיד אפילו בינו לבין עצמו, ואם תאמר כיון שעכ"פ הוא לריד להגיד אפילו בינו לבין עצמו, אם כן למה אמר לבנד, ואולי שבאמצעות היתור אני מבין כן, ולא בלא יתור, ואפשר עוד שירמוז באומר והגדה לבנד, שאם יגיד הגדה האמורה בענין יזכה ה' שיגיד לבנו, וכדי שלא תטעה לומר דוקא, לזה אמר לחמר: בעבור זה, אולי שרמז בתיבת "זה" י"ב מלות הרשומים בחג הפסח, ג' דברים פסח מלה ומרוך, והגדה, וז' ימי החג, וקידוש יום א' וב', הרי י"ב, כמספר ז"ה, והוא אומר בעבור "זה" עשה וגו', והגם שז' ימי החג לענין תרי"ג מלות אינם נמנים לז' מלות: ידוע בשער בת רבים שלימוד הקטע הזה מתוך האור החיים הקדוש, בליל הסדר נחשב כסגולה ללידת בנים. כי כל העניין של סיפור יציאת מצרים למען נספר לבנינו ובנינו לבניהם עד דור האחרון. לכן, יש ביותר להתעמק באמירת ההגדה גם למי שיש לו בנים שיכוון שיהיו חכמים ונבונים אוהבי השי"ת. הראייה הנה תראו איך מתוך סיפור יציאת מצרים קם ירובעל – גדעון והושיע את עם ישראל. איברא, שבכוח סיפור יציאת מצרים לפעול את כל הישועות. לכן, יש לנו לדעת שכל מה שנשקיע בהסבר והעמקת סיפור יציאת מצרים שווה לגמרי ומחזירה ישועות בריבית דריבית.

ארמי אובד אבי, הנה לבי שהיה יעקב היה זמן מה ארמי אובד שלא הי' לו בית מושב ובכן לא היה מוכן להעמיד גוי ראווי לרשת ארץ: ויענונו ויתנו עלינו עבודה קשה, ואחר שהיה לגוי לא היה ראווי לקבל מתנה שהיה תחת עבדות ומה שקנה עבד קנה רבו: ויתן לנו את הארץ הזאת, ואחר שיאלצנו מסבלות מלכים לא היה לנו שום חלק ארץ לשבת בו ונתן לנו זאת שהיא ארץ נבחרת זאת חלב ודבש: ועתה, מאחר שידעתי מה רב טובך וחסדך עלינו שעשיתנו לגוי ראווי לרשת ארץ ולהוליאנו ממלכים באופן שנוכל לקבל מתנה שהיה שלנו ונתת לנו זאת שהיא לבי לכל הארצות ומבחר המקומות: הנה הבאתי את ראשית פרי האדמה אשר נתתה לי ה', הבאתי מבחר פירות אותה הארץ שנתת לי לתת תודה לשמך עליה: הספורנו מלמדינו, שדווקא יעקב אבינו הי' זמן מה ארמי אובד. לבן הצליח לשעבדו למעל לייצור צאן. שש שנים עבד – אבד, כדי שיוכל לבוא לארץ כנען כאשר הקב"ה מקיים את הבטחתו. מעשה אבות סימן לבנים. הקב"ה מקיים הבטחותיו. בדור של מצרים, היות והיו ערומים מן המצוות, ביקש הקב"ה שיבקשו משכיניהם, כדי לעורר בלבבות בני ישראל תשוקה לגאולה. אבל בזה לבד אין די. כל עוד שהם בגדר אבודים, ללא ארץ, עדיין לא היגיע הגאולה לתכלית. לכן, בליל הסדר, מסדרים את העניינים, לפקוח עיניים, לא להיוד אבוד במשרד ובמשרה. לא להיות משועד לשום בוס, כי הקב"ה הוא זה שזן ומפרנס. אלא, יש לשעבד לבנו ומחשבתנו לאבינו שבשמים, הגואל ופודה. לעבדו. להללו ולשבחו. כי כבר הנחיל לנו ארץ חמדת אבות, ובעקשות ובקשיות עורף, הוגלינו ממנה.

אלו קרבנו לפני הר סיני, ולא נתן לנו את התורה, דיינו. בסימן קריאה. כי היינו דורשים לקבל את התורה מרוב תשוקה וחשק של רצוננו לראות מלכינו.